

MINISTER
GOSPODARKI MORSKIEJ
I ŻEGLUGI ŚRÓDLĄDOWEJ

(BM) WPR.054.7.14.2020.AS

KANCELARIA SENATU
Kancelaria Gólna

15. 06. 2020

nr RPW

176 AS/2020 P
52. Pawlucjan
(podpis)

03980200348033
RPW/17618/2020 P
2020-06-15

Warszawa, dnia 10 czerwca 2020 r.

Pan

Tomasz Grodzki

Marszałek Senatu RP

Grodzki Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez senatorów Krzysztofa Kwiatkowskiego i Lidę Staroń podczas 10. posiedzenia Senatu RP w dniu 13 maja 2020 roku, uprzejmie przekazuję następujące informacje.

Ministerstwo Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej (MGMiZŚ) wraz z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie (PGW WP) podejmuje kompleksowe działania mające na celu przeciwdziałanie skutkom suszy, a także ochronę oraz zwiększenie dostępnych zasobów wodnych. Działania te podejmowane są zarówno na płaszczyźnie inwestycyjnej czy planistycznej, jak i legislacyjnej.

Wśród działań podejmowanych przez resort, w pierwszej kolejności należy wskazać projekt *Planu przeciwdziałania skutkom suszy* (PPSS), będący najważniejszym, strategicznym dokumentem w zakresie rozwoju retencji wodnej oraz przeciwdziałania skutkom suszy. Dokument ten w perspektywie 50-letniej - wraz z planami gospodarowania wodami, planami zarządzania ryzykiem powodziowym oraz utrzymania wód - ma przyczynić się do poprawy stanu gospodarki wodnej w Polsce. Celem PPSS jest zapewnienie odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wód, użytecznych dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej. Integralną częścią PPSS są załączniki, w których zawarto informacje o planowanych inwestycjach i działaniach, wśród których należy wymienić: propozycje budowy i przebudowy urządzeń wodnych na terenie całego kraju (przede wszystkim w miejscach, w których susza jest najbardziej odczuwalna) oraz katalog działań, których wdrożenie przyczyni się do minimalizowania skutków suszy. Do 15 lutego 2020 r. trwały konsultacje społeczne projektu PPSS. Projekt PPSS zostanie upubliczniony na stronach internetowych MGiMiZŚ i PGW WP wraz z tabelą prezentującą sposób rozpatrzenia uwag i wniosków zgłoszonych podczas półrocznych konsultacji społecznych. Kolejnymi działaniami jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko projektu PPSS wraz z przeprowadzeniem konsultacji społecznych. Planuje się, że dokument ten zostanie przyjęty w drodze rozporządzenia ministra właściwego ds. gospodarki wodnej w IV kwartale 2020 r. Szczegóły dotyczące projektu PPSS oraz przeprowadzonych konsultacji można znaleźć na stronie: www.stopsuszy.pl. Natomiast już teraz, sukcesywnie, realizowane są przedsięwzięcia i inwestycje wskazane w PPSS.

Częścią PPSS są założenia i inne elementy wypracowane w trakcie przygotowywania *Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 (PPNW)*. Ideą Programu jest intensyfikacja działań, których realizacja zwiększy stopień retencji wody w naszym kraju, gdyż jedynie poprzez świadome gospodarowanie wodami możliwe jest przeciwstawienie się skutkom zmian klimatycznych. Działania wskazane w Programie uwzględniają wszystkie rodzaje retencji wód powierzchniowych wyróżniane ze względu na skalę – dużą, małą i mikro retencję oraz rodzaj retencji – naturalną i sztuczną. Założenia do programu zostały przyjęte przez Radę Ministrów uchwałą z dnia 10 września 2019 roku (M.P. z 2019 r., poz. 941). Zakończenie realizacji PPNW planowane jest w 2021.

Oprócz przedsięwzięć o charakterze strategicznym i kompleksowym, które zostały opisane powyżej, podejmowane są również działania wpisujące się w strategię średnio i krótko okresową. PGW WP opracował *Założenia do Programu Kształtowania Zasobów Wodnych (PKZW)*, który polega na realizacji działań lokalnych (zlewniowych), tj. w obszarze dawnych melioracji podstawowych. Celem Programu jest odbudowa i powiększenie zasobów retencyjnych w skali całego kraju poprzez realizację małych i średnich działań, odczuwalnych najbardziej w obszarze ich oddziaływania. W związku z tym opracowano wykaz projektów inwestycyjnych i utrzymaniowych, przewidzianych do realizacji na obszarze każdego zarządu zlewni na lata 2020 – 2022. Wykaz obejmuje zadania polegające na budowie, odbudowie i remoncie ponad 600 urządzeń wodnych, co sumarycznie pozwoli na dodatkowe retencjonowanie ok. 30 mln m³ wody w perspektywie do końca 2022 r. Całość planu zawiera 55 działań inwestycyjnych i 85 działań utrzymaniowych na łączną kwotę ok. 157 mln zł w perspektywie realizacji do 3 lat (lata 2020-2022). W roku 2020 do realizacji planowane są zadania na kwotę ok. 60 mln zł.

Należy podkreślić, że zebranie danych, o które proszą senatorowie, wymagałoby szczegółowego przejrzenia ponad 800 zadań (w każdym roku), z czego dane za lata 2016 i 2017 są również w archiwach zlikwidowanych wojewódzkich zarządów melioracji i urządzeń wodnych.

Zgodnie z *ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne* (Dz. U. z 2018 r. poz. 2268 oraz z 2019 r. poz. 125) z dniem 1 stycznia 2018 r. utworzone zostało Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (Wody Polskie). Przejęło one obowiązki byłych regionalnych zarządów gospodarki wodnej oraz zarządów melioracji i urządzeń wodnych (zmiuw), które były jednostkami organizacyjnymi Samorządów Województw i wykonywały w imieniu Marszałków Województw zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Od 1 stycznia 2018 r. realizuje ono zadania wynikające z wyżej wymienionej ustawy oraz statutu jednostki.

Zadania inwestycyjne w gospodarce wodnej realizowane są przez PGW WP w ramach i na podstawie *Programu planowanych inwestycji w gospodarce wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (PPI)*. Dokument ten aktualizowany jest przez PGW WP raz w roku i przekazywany do dalszego uzgodnienia i zatwierdzenia zgodnie z ustawą - Prawo wodne. PPI zawiera katalog inwestycji realizowanych i planowanych do wykonania w gospodarce wodnej. Zarządzanie gospodarką wodną kraju wymaga zrównoważonego podejścia i przygotowania się na ryzyko wystąpienia zarówno suszy, jak i powodzi, dlatego powyższy dokument zawiera propozycje zarówno ograniczające skutki suszy, jak i z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Zadania zawarte w PPI są na ogół działaniami wieloletnimi, dlatego PPI nie jest listą

zadań, które zostaną zrealizowane w ciągu roku na który program został przyjęty. Część z zawieranych w nich projektów jest w trakcie realizacji lub/i zakończy się w kolejnych latach, inne są dopiero na etapie planowania do realizacji w perspektywie kilku lat lub po zabezpieczeniu środków finansowych na ich rozpoczęcie.

Za przykłady najważniejszych inwestycji zawartych w PPI będących w trakcie realizacji i mających na celu m.in. przeciwdziałanie skutkom suszy należy wskazać zadania pn.:

1. "Zbiornik Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie".

Spodziewanym efektem przedsięwzięcia jest ochrona ludności przed skutkami susz i powodzi, w tym także retencjonowanie zasobów wodnych w rejonie Wielkopolski, gdzie w ostatnich latach występują największe deficyty wody i susze hydrologiczne. Głównym zadaniem zbiornika będzie zmagazynowanie blisko 50 mln m³ wody oraz przechwytywanie fali powodziowych. Okres realizacji projektu przewidywany jest do roku 2028, przy czym rozpoczęcie prac budowlanych przewiduje się na rok 2023.

2. "Budowa zbiornika Kąty - Myscowa".

Budowa zbiornika Kąty - Myscowa jest zadaniem strategicznym dla rejonu Podkarpacia. Budowa przyczyni się do zmniejszania zagrożenia przeciwpowodziowego i zapewni bezpieczeństwo w kontekście powtarzających się niedoborów wody w rejonie. W ostatnich latach coraz częściej zauważalne jest występowanie niskich stanów wód na rzece Wisłocze, co negatywnie odbija się m.in. jakości zasobów wody pitnej dla ludności. W kontekście działań mających na celu ograniczanie skutków suszy, efektem budowy zbiornika będzie przede wszystkim ochrona przed skutkami suszy poprzez zagwarantowanie przez okres 6 miesięcy wody dla ludności z terenu gmin zlokalizowanych w dolinie rzeki Wisłoki w okresie występowania przepływów niżówkowych. Ponadto, realizacja inwestycji pozwoli na stworzenie warunków dla aktywizacji gospodarczej obszaru, na który będzie oddziaływał zbiornik. Okres realizacji projektu przewidywany jest na lata 2018 - 2027, przy czym rozpoczęcie prac budowlanych przewiduje się na rok 2023.

3. "Ochrona przed wodami powodziowymi dolnego odcinka Wisły od Włocławka do jej ujścia do Zatoki – stopień wodny poniżej Włocławka".

Podstawowym celem budowy Stopnia Wodnego Siarzewo jest poprawa ochrony przeciwpowodziowej i zwiększenie bezpieczeństwa istniejącego Stopnia Wodnego we Włocławku. Inwestycja jest również niezbędna dla zatrzymania procesu postępującego stepowienia Kujaw i Pomorza, ograniczy skutki suszy będące efektem zmian klimatu oraz przyczyni się do rozwoju transportu wodnego śródlądowego. Budowla zapewni również korzyści w zakresie odnawialnych źródeł energii (elektrownia wodna) i turystyki. Okres realizacji projektu przewidywany jest na lata 2019 - 2028, przy czym rozpoczęcie prac budowlanych przewiduje się na rok 2024.

4. „Przywrócenie ciągłości ekologicznej i realizacja działań poprawiających funkcjonowanie korytarza swobodnej migracji rzeki Białej Tarnowskiej".

Dolina Białej Tarnowskiej ze względu na swoje położenie i uwarunkowania przyrodnicze jest ważnym regionalnym i międzynarodowym korytarzem ekologicznym. Ze względu na liczne występowanie gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem, dolina Białej została włączona do europejskiej sieci NATURA 2000.

Dla osiągnięcia założonych celów w ramach projektu realizowane są działania inwestycyjne: zlikwidowane zostaną bariery migracyjnych dla ryb w piętnastu lokalizacjach oraz wykonane budowle stymulujące rozwój korytarza swobodnej migracji rzeki wraz z budowlami zabezpieczającymi na sześciu odcinkach Białej Tarnowskiej. W wyniku przeprowadzonej renaturyzacji zwiększone zostanie bezpieczeństwo powodziowe, zmniejszy się ryzyko występowania suszy oraz poprawiony zostanie stan ujęć wody. W projekcie przewidziano prace odtworzeniowe siedlisk zniszczonych w trakcie budowy oraz monitoring skuteczności działania wykonanych przepławek. Projekt zawiera kompleksowe działania o znaczeniu strategicznym dla zlewni Białej Tarnowskiej, jest kontynuacją zakończonego projektu „Przywrócenie drożności korytarza ekologicznego doliny rzeki Biała Tarnowska”, realizowanego w latach 2010-2014”. Okres realizacji projektu przewidywany jest na lata 2017 - 2020.

5. "Budowa stopnia wodnego Lubiąż na rz. Odrze w rejonie wsi Gliniany" oraz " Budowa stopnia wodnego Ścinawa na rz. Odrze".

Najważniejszym aspektem budowy dwóch stopni wodnych na Odrze (SW Lubiąż i SW Ścinawa) jest zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego, a także zapobieganie skutkom suszy poprzez poprawę stosunków wodnych i wodno - gruntowych (podniesienie poziomu wód gruntowych powyżej stopnia i przywrócenie poziomu wód gruntowych obniżonych na skutek naturalnej erozji dennej). Oprócz ochrony przed suszą i powodzią oraz retencji wodnej stopnie te przyczynią się do poprawy warunków żeglugowych rzeki Odry i umożliwią produkcję energii elektrycznej. Okres realizacji projektu przewidywany jest na lata 2019 - 2027, przy czym rozpoczęcie prac budowlanych przewiduje się na rok 2023.

Opracowany *Program planowanych inwestycji w gospodarce wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie* zawierał:

- w 2018 roku - 383 zadania na łączną kwotę 18,16 mld zł;
- w roku 2019 - 675 inwestycje na kwotę 27,90 mld zł, z czego 260 zadań miało w części lub całości zapewnione źródło finansowania, a całkowity budżet zaplanowany z 12 źródeł finansowania w roku 2019 opiewał na kwotę ponad 1,5 mld zł.

W roku 2020 w PPI znajduje się 821 - planowanych i realizowanych - zadań oszacowanych na 67, 05 mld zł, z czego wydatki planowane na rok 2020 wynoszą 1,68 mld zł. 11 jednostek organizacyjnych i specjalistyczne jednostki realizujące projekty w terenie prowadzą kilkadziesiąt inwestycji wpisujących się również w łagodzenie skutków suszy i zatrzymywanie wody w środowisku.

Równolegle do działań planistycznych, inwestycyjnych i utrzymaniowych MGMIŻŚ podejmuje działania legislacyjne, mające na celu przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku suszy. W ramach nowelizacji ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, dokonano zmiany przepisów w zakresie budowy zbiorników, które wymagają jedynie zgłoszenia wodnoprawnego. Na podstawie znowelizowanych przepisów art. 394 ust. 1 pkt 9 ww. ustawy zgłoszenia wodnoprawnego wymaga bowiem wykonanie stawów, które nie są napełniane w ramach usług wodnych, ale wyłącznie wodami opadowymi, roztopowymi lub wodami gruntowymi o powierzchni nieprzekraczającej 1000 m² i głębokości nieprzekraczającej 3 m od naturalnej powierzchni terenu o zasięgu oddziaływania niewykraczającym

poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem. W dotychczasowym stanie prawnym parametry stawów wymagających zgłoszenia wodnoprawnego wynosiły 500 m² powierzchni i 2 m głębokości.

Ponadto MGMIŻŚ we współpracy m.in. z Ministerstwem Klimatu, Ministerstwem Środowiska, Ministerstwem Rozwoju, Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz PGW WP prowadzi prace legislacyjne nad projektem ustawy o inwestycjach w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy.

W Ministerstwie Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej został opracowany projekt specustawy o inwestycjach w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy. Głównym celem przedmiotowego projektu ustawy jest wprowadzenie do systemu prawnego rozwiązań, które pozwolą na uproszczenie oraz przyspieszenie prac związanych z przygotowaniem do realizacji i realizacją inwestycji w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy, czyli przedsięwzięć obejmujących budowę, przebudowę, rozbudowę lub zmianę sposobu użytkowania urządzeń wodnych, mających na celu zachowanie, tworzenie i odtworzenie systemów retencji wód lub zapobieganie obniżaniu poziomu wód powierzchniowych i podziemnych. Uchwalenie przedmiotowej ustawy pozwoli na szybkie rozpoczęcie budowy obiektów służących przeciwdziałaniu skutkom suszy, co w bezpośredni sposób przyczyni się do ograniczenia skutków suszy dla gospodarki, społeczeństwa oraz środowiska. Przedmiotowa ustawa w szczególności przyspieszy realizację inwestycji w zakresie małej retencji. Projekt ustawy konsultowany jest obecnie z innymi resortami i jednostkami im podległymi. Jednocześnie informuję, że po uzyskaniu wpisu do wykazu prac legislacyjnych projekt ustawy będzie dostępny na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny: <https://legislacja.rcl.gov.pl/>.

Ponadto informuję, że w latach 2016 -2019, wg informacji przekazanych przez PGW WP, zrealizowane zostały następujące zadania planistyczne w zakresie przeciwdziałania suszy finansowane lub współfinansowane z budżetu państwa albo z budżetów jednostek podległych:

1. W roku 2016 Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie zakończył pracę nad opracowaniem planów przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych RZGW w Warszawie wraz z przeprowadzeniem konsultacji społecznych i strategicznej oceny. Całkowity koszt zadania: 298 398 zł. Dofinansowanie ze środków NFOŚiGW w wysokości 112 924 zł.
2. W roku 2016 Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie opracował *Strategiczną Ocena Oddziaływania na Środowisko planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Dolnej Ody i Przymorza Zachodniego i regionie wodnym Ucker*. Całkowity koszt zadania: 60 000 zł. Zadanie sfinansowane ze środków NFOŚiGW.
3. W latach 2016-2017 Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu 2017 opracował projekt planu przeciwdziałania skutkom suszy dla regionu wodnego Warty. Całkowity koszt zadania: 206 605 zł. Zadanie sfinansowane ze środków NFOŚiGW.
4. W roku 2017 Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej opracował metodykę opracowania planów przeciwdziałania skutkom suszy pn: *Aktualizacja opracowania Ochrona przed suszą w planowaniu gospodarowania wodami - metodyka postępowania*. Całkowity koszt zadania: 1 035 660 zł. Zadanie sfinansowane ze środków POIS 2014-2020.

5. W latach 2017-2018 Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie przygotował *Analizę możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych na obszarze ZP Wkry w ramach utrzymania oraz zwiększania istniejącej zdolności retencyjnej w Regionie Wodnym Środkowej Wisły*. Całkowity koszt zadania: 1 574 400 zł.

6. W dniu 9 listopada 2018 r. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej rozpoczął prace nad opracowaniem planu przeciwdziałania skutkom suszy. Całkowity koszt zadania: 11 356 467 zł. Zadanie finansowane jest ze środków POIS 2014-2020.

7. W latach 2018-2019 Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie przygotował *Analizę możliwości zwiększenia retencji na terenach leśnych, rolniczych i zurbanizowanych na obszarze ZP Pilicy w ramach utrzymania oraz zwiększenia istniejącej zdolności retencyjnej w regionie wodnym Środkowej Wisły*. Całkowity koszt zadania: 1 562 100 zł. Zadanie sfinansowane ze środków NFOŚiGW.

z pocięciem,

Z upoważnienia Ministra

Anna Moskwa
Podsekretarz Stanu